

REGUEIFA E IMPROVISACIÓN ORAL EN VERSO

Materia optativa de centro

PROGRAMACIÓN

IES MAXIMINO ROMERO DE LEMA

Curso 2019-2020

Profesor: Manuel Maseda Deán

Curso: Primeiro da ESO

(En colaboración co profesor Xosé Luís González Sende, do IES Marco do Camballón de Vila de Cruces)

Observación:

Esta materia, recente no noso sistema escolar, está nun proceso de consolidación. Os dous profesores que traballamos neste proceso –Xosé Luís González Sende, do IES Marco do Camballón de Vila de Cruces e Manuel Maseda Deán, do IES Maximino Romero de Baio- revisamos esta programación para o presente curso, como resultado do traballo de observación e modificacións propostas ao longo deste anos de proxecto.

ÍNDICE:

- 0. Observación inicial (páx 2)
- 1. Introducción (páx 5)
- 2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave (páx 10)
- 3. Obxectivos (páx 12)
- 4. Contidos (páx 16)
  - 4.1. Secuenciación de contidos (páx 16)
- 5. Avaliación (páx 19)
  - 5.1. Temporalización (páx 19)
  - 5.2. Mínimos exixibles (páx 19)
  - 5.3. Estándares de aprendizaxe, procedementos e instrumentos de avaliación (páx 20)
  - 5.4. Criterios de cualificación (páx 22)
  - 5.5. Sistema de cualificación (páx 23)
  - 5.6. Observacións xerais e recuperacións (páx 25)

5.7. Rúbricas (páx 27)

5.7.1. Rúbrica para avaliar unha improvisación en verso (páx 27)

5.7.2. Rúbrica de aprender a aprender (páx 31)

6. Metodoloxía didáctica (páx 37)

7. Materiais e recursos didácticos (páx 39)

8. Avaliación da practica docente e proceso de ensino (páx 40)

9. Procedementos de acreditación do alumnado (páx 41)

10. Avaliación inicial (páx 41)

11. Medidas de atención á diversidade (páx 42)

12. Elementos transversais (páx 43)

13. Actividades complementarias e extraescolares (páx 44)

14. Mecanismos de revisión da programación (páx 45)

1. **Introdución**

A *Regueifa* é a expresión galega da *improvisación oral en verso*, un movemento académico e cultural en expansión que xa conta con cátedras universitarias, congresos internacionais ou procesos de investigación e de desenvolvemento escolar abertos por diferentes lugares do planeta. A *Improvisación oral en verso* introduciuse no ensino regrado en Cuba, País Vasco, Brasil ou Italia e, no noso sistema, esta materia de libre configuración móstrase como un espazo para a renovación pedagóxica e o fomento da participación sociocultural en, para e desde a Educación Secundaria.

No noso caso, esta materia ten unha importancia dual, tanto no plano de formación persoal do alumnado como no desenvolvemento desde os centros educativos dun proceso colectivo de creación e dinamización sociocultural.

Nun momento en que constatamos unha crise nas habilidades comunicativas orais nesta nosa “Era da Comunicación”, pensamos que o sistema escolar debe actuar ofrecendo unha formación de calidade através de novos modelos pedagóxicos, actualizados e experimentais. A “Escola” corre o risco de ficar distanciada da evolución sociocultural e a aprendizaxe de habilidades de comunicación social através da oralidade, convivindo coas novas tecnoloxías da comunicación, parécenos unha vía con grandes posibilidades de desenvolvemento.

Estase a poñer de manifesto a necesidade de actualizar o traballo oral no contexto educativo para mellorar a capacidade comunicativa do noso alumnado para expresar sentimentos, coñecementos, opinións ou proxectos e esta materia quere participar nesa renovación pedagóxica.

Ademais, pensamos que aprender a falar é unha experiencia social que ten en conta aspectos lingüísticos, sociolingüísticos, discursivos e de estratexia comunicativa. A planificación e realización da materia de *Regueifa e Improvisación oral en verso* está estreitamente vinculada con correntes didácticas de vangarda ás que, coa nosa experiencia, queremos contribuir, relacionando ámbitos científicos como a lingüística, a musicoloxía, a psicoloxía social, a antropoloxía ou a socioloxía.

Esta materia conxuga dous ámbitos de comunicación fundamentais: o lingüístico e o musical. A música, como ben cultural e como linguaxe e medio de comunicación non verbal, constitúe un elemento con gran valor na vida das persoas; ademais, favorece o seu desenvolvemento integral,

intervén na súa formación emocional e intelectual, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, e contribúe ao afianzamento dunha postura aberta, reflexiva e crítica no alumnado.

Na actualidade, a música constitúe un dos principais referentes de identificación da mocidade. E ese é un obxectivo fundamental da materia de “Regueifa e improvisación oral en verso”. Co desenvolvemento tecnolóxico multiplicáronse as canles de acceso ás cada vez máis numerosas fontes de cultura musical, así como aos seus diversos xeitos de creación e interpretación, a través de vehículos que forman parte da súa vida cotiá, como internet, os dispositivos móbiles ou os reprodutores de son. Ese é o mundo que queremos tamén desenvolver co noso alumnado nesta materia. .

A dimensión musical desta materia permite así mesmo o exercicio da creatividade, e esta supón unha das maneiras máis importantes que ten o ser humano de aprender e de adaptarse, pois a rixidez fainos vulnerables, mentres que a creatividade fortalécenos ao axudarnos na constante adaptación que, en última instancia, é a vida.

O feito de que a educación musical contribúa a unha educación integral do individuo e que o alumnado, polo xeral, disfrute da súa aprendizaxe e práctica -feito este tan importante para a motivación cara á aprendizaxe- consideramos que lle outorgan un gran valor educativo á nosa materia.

A nosa proposta integra o traballo musical, lingüístico, escénico e actitudinal, desde un punto de vista que entende a improvisación oral como unha actividade social e comunicativa que pretende ser unha actividade altamente significativa para o alumnado, desde a perspectiva de “actividade social”, das relacións sociais, fomentando o carácter lúdico da experiencia de aprendizaxe e a participación directa, protagonista, do propio alumnado.

Con esta materia preténdese modernizar a creación cultural desde o ámbito escolar, actualizar a nosa tradición. A Regueifa é un importante elemento do patrimonio cultural inmaterial, e a nosa intención tamén é darlle ao imaxinario tradicional unha funcionalidade no momento actual, **crear tradición en activo**, ou activar a tradición e actualizala coa enerxía da xuventude.

A materia *Regueifa e Improvisación oral en verso* debe dotar ao alumnado de coñecementos, técnicas e procedementos que lle permitan expresarse e crear a través das linguaxes verbais, musicais e escénicas. Para tal fin, o alumnado debe comprender e interpretar diferentes

linguaxes así como o devir da historia da improvisación oral en verso ao longo dos séculos e en diferentes territorios; saber valorar a importancia do patrimonio inmaterial e a improvisación oral, comprender e participar do movemento de actualización da regueifa e verificar os cambios xurdidos no seu desenvolvemento; constatar e valorar a improvisación oral como peza de desenvolvemento cultural, social e económico da nosa sociedade.

Por outra banda, é indispensable que o alumnado tome conciencia e desenvolva na práctica os seus recursos expresivos, mediante a exploración dos compoñentes do complexo comunicativo da improvisación oral en verso; o desenvolvemento da sensibilidade musical; o desenvolvemento da súa capacidade de concentración, relaxación e de autoconciencia; a procura de niveis óptimos de equilibrio psicofísico; a aplicación do imaxinario no modelado da súa conduta; a exploración dos seus recursos no terreo da oralidade, e o desenvolvemento da sensibilidade rítmica e melódica a nivel corporal e vocal.

Os alumnos e as alumnas deberán ser conscientes de como as ideas subxacentes na improvisación oral en verso configuran múltiples xeitos de construír e realizar o propio movemento sociocultural da Regueifa, e entender, por conseguinte, que cada sociedade e cada época debe coñecer a súa tradición e actualizala cos valores sociais emerxentes; comprender e saber que o interese da materia reside tanto en experimentar o potencial expresivo e creativo persoal como en entender o modo en que diferentes aspectos da creación foron e son modificados por circunstancias históricas, culturais, rituais, ambientais, técnicas, estilísticas ou simbólicas que cada pobo vai incorporando como expresión da súa forma de sentir e de pensar.

A materia permite ir descubrindo cos alumnos e coas alumnas, a través da súa propia experiencia, o desenvolvemento das súas capacidades creativas, estudando, así, os aspectos teóricos e prácticos da materia.

Esta materia contribúe a desenvolver destrezas vinculadas coas competencias clave, das que aquí destacaremos tres: a comunicación lingüística, xa que permite unha extraordinaria mellora das destrezas comunicativas, especialmente das de carácter oral; as competencias sociais e cívicas, pois a improvisación oral en verso ten como destino comunicativo participar de xeito eficaz e construtivo na vida sociocultural; e a competencia do sentido da iniciativa e espírito emprendedor, pois a oratoria fomenta a proactividade, o autoconhecimento e a autoestima.

Esta materia distribúe os seus contidos en cinco bloques:

B1. "Comunicación musical"

B2. "Historia da Regueifa e a improvisación oral en verso"

B3. "Comunicación lingüística, poética e retórica"

B4. "Comunicación escénica e performance"

B5. "Creatividade e xestión sociocultural".

No **bloque primeiro**, *Comunicación Musical*, (5 sesións) coñeceremos a tradición musical do improviso galego e faremos as nosas propias recollidas de campo. Ademais, coñeceremos a dimensión musical histórica e actual do repente galego e doutras partes do mundo. Practicaremos a regueifa de xeito activo explorando as posibilidades sonoras e expresivas da voz. Tamén gravaremos en diferentes formatos improvisacións orais en verso e diferente material de carácter musical, empregando as TIC para a súa divulgación., utilizando as redes sociais para partillar a información.

No **segundo bloque**, *Historia da improvisación oral en verso*, (6 sesións), explícase a historia e a actualidade da improvisación oral en verso, tanto en Galiza como noutros puntos do planeta. Explícase tamén a importancia de improvisación na historia do ser humano, desde un punto de vista antropológico e sociológico, en relación coa historia pasada e a actual era da información. É importante coñecer a historia e actualidade da improvisación oral en verso no resto do mundo: País Vasco, Sudamérica, Portugal, Brasil, Cataluña e outros territorios, como exemplo da diversidade cultural dos pobos. E, alén disto, o alumnado coñecerá o proceso de desenvolvemento educativo e sociocultural da regueifa como movemento sociocultural en expansión.

No **bloque terceiro**, *Comunicación lingüística, poética e retórica* (11 sesións), explicaremos os principios da comunicación lingüística e sociolingüística da regueifa; os recursos literarios do xénero: morfoloxías poéticas, recursos estilísticos, convencións da tradición, innovacións actuais. Relacionaremos a improvisación oral coa retórica. E aprenderemos a improvisar textos orais en verso.

Em **cuarto lugar**, no bloque *Comunicación escénica e performance* (6 sesións), coñeceremos os elementos non verbais da regueifa como proceso comunicativo en interacción cun público. Neste ámbito de comunicación, teremos especial interese en demostrar seguridade persoal diante do momento da improvisación pública, através da adquisición de técnica, experiencia e autoestima. Ademais, empregaremos a linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso oral.

Por último, no **bloque quinto**, *Creatividade e xestión sociocultural* (8 sesións), coñeceremos activamente as características do movemento sociocultural da improvisación oral, e implicarémonos con outros axentes locais e non locais na xestión da improvisación oral en verso como elemento dinamizador da escola e da sociedade. Traballaremos desde a innovación e a creación colectiva, empregando as ferramentas dixitais para a creación horizontal e a divulgación cultural.

Nesta materia ten unha importancia fundamental a **comunicación transversal de valores**, pois pensamos que a improvisación oral en verso debe actualizar os referentes actitudinais dunha tradición histórica (especialmente sexista) con valores do século XXI e que é o noso alumnado quen debe ter un especial protagonismo no proceso de modernización da Regueifa.

Finalmente esta materia ten a posibilidade de desenvolver o espírito da Lei Paz Andrade, LEI 1/2014, do 24 de marzo, para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía. Esta Lei expón no seu Artigo 1 que *“Os poderes públicos galegos promoverán o coñecemento da lingua portuguesa e das culturas lusófonas para afondar nos vencellos históricos que unen Galicia cos países e comunidades de lingua portuguesa e polo carácter estratéxico que para Galicia teñen as relacións económicas e sociais no marco da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.* “. E no artigo 2, **para o ámbito educativo**, expón que *“O Goberno galego incorporará progresivamente a aprendizaxe da lingua portuguesa no ámbito das competencias en linguas estranxeiras nos centros de ensino da Comunidade Autónoma de Galicia.* “. Neste sentido, a materia de “Regueifa e improvisación oral en verso” poderá incluír entre as súas actividades e recursos -especialmente TIC- materiais en lingua portuguesa.

2.- Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

Para a configuración do Currículo da materia “Regueifa e improvisación oral en verso”, proposta como materia de centro para 2º da ESO, partimos do DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

En liña coa Recomendación 2006/962/EC, do 18 de decembro de 2006, do Parlamento Europeo e do Consello, sobre as competencias clave para a aprendizaxe permanente, no Decreto 86/2015 do 25 de Xuño incorpórase a clasificación e denominación das definidas pola Unión Europea. Considérase que “as competencias clave son aquelas que todas as persoas precisan para a súa realización e o seu desenvolvemento persoal, así como para a cidadanía activa, a inclusión social e o emprego”.

Para elaborar este currículo e a súa aplicación didáctica queremos destacar que o esta materia impulsa diversas competencias clave sinaladas no artigo 3 do DECRETO 86/2015: Competencia lingüística, (CCL), competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT), competencia dixital (CD), Aprender a aprender (CAA), Competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresión culturais (CCEC).

A idea é que a presente materia contribúa á adquisición de todas as competencias claves.

Esta materia contribúe ao logro da totalidade das Competencias clave, dado o seu carácter integrador dentro do Currículo. Examinarémolo por bloques de contido.

No caso da **Comunicación lingüística**, contribúe ao seu desenvolvemento ao ser a lingua a principal vía de acceso á materia e polo desenvolvemento de actividades de expresión axeitada das propias ideas en contextos comunicativos de análise, creación e interpretación de textos –orais e escritos- e no traballo sobre a respiración, dicción, articulación e expresión axeitada en situacións de interpretación escénica.

Ademais no seu formato non verbal, de traballo xestual e corporal, o individuo desenvolve as súas capacidades comunicativas grazas ás cales expande a súa competencia e a súa capacidade de interacción con outras persoas.

Por outro lado, nesta materia ten unha especial importancia e elaboración de textos orais literarios, dependentes de rima, métrica e outros recursos propios da poesía oral.

Competencias básicas en **Ciencias e Tecnoloxía**, porque promove condutas e adquisición de valores responsables para o ben común inmediato no que afecta á saúde individual e colectiva, a través dos beneficios físicos e psíquicos que achega a improvisación oral en verso.

Competencia dixital, na elaboración de traballos de investigación individuais e/ou en grupo, xa que implica o uso creativo, crítico e seguro das tecnoloxías da información e a comunicación; accedendo, xestionando e manexando diferentes motores de procura e bases de datos e transformando esta información en coñecemento. A maiores tamén se traballarían as ferramentas de edición audiovisual para análise e exposición das creacións propias.

Aprender a aprender, caracterizada pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe, onde a motivación e a confianza son cruciais para desenvolver aprendizaxes cada vez máis eficaces e a través da ampliación das habilidades de expresión, especialmente presentes en contidos relacionados coa improvisación, tanto individual como colectiva; así como mediante a xeralización do seu cultivo no tempo de lecer.

Competencias sociais e cívicas, por implicar a interacción con outras persoas dentro dun grupo, conforme a normas baseadas no respecto mutuo; tanto na realización de regueifas ou performances como na expresión verbal e non verbal; co obxectivo de comprender as expresións colectivas e a organización e o funcionamento da improvisación oral en verso na sociedade pasada e presente. Desenvolve o sentido da responsabilidade, mostrando comprensión e respecto aos valores e ideas alleas e a recepción reflexiva e crítica da información sobre as artes escénicas e a danza.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor, que implica a capacidade de transformar as ideas en actos polo desenvolvemento de actitudes que leven un cambio de mentalidade, capacidade de pensar de forma creativa, autoconecemento e autoestima, autonomía ou independencia, interese, esforzo e espírito emprendedor, sentido crítico e da responsabilidade.

Conciencia e expresións culturais, porque implica coñecer, comprender, apreciar e valorar, cunha actitude aberta e respectuosa, a regueifa e a improvisación oral como unha das diferentes manifestacións culturais e artísticas, a través do estudo, análise e a interpretación dos seus textos

históricos –documentados- e actuais. A regueifa desenvolve nos alumnos e alumnas a capacidade e intención de expresarse e comunicar ideas e emocións.

3.- Obxectivos

Enténdense por **Obxectivos** os referentes relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin.

Segundo o Decreto 86/2015 do 25 de Xuño, a educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuindo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

Na presente materia contemplaremos ademais os seguintes obxectivos, que serán os que tentaremos alcanzar ó remate da mesma:

- Construír un proxecto de formación para motivar ao alumnado e que lles axude a prepararse para a realidade que nos rodea, adoptando unha postura crítica, solidaria, autónoma, cooperativa e responsable a través da improvisación oral en verso.
- Vincular o noso proceso formativo dentro das aulas co proceso de desenvolvemento sociocultural da Regueifa fóra das aulas, na propia sociedade, entrando en relación cos diferentes axentes –activos e pasivos- da improvisación oral en verso, desde institucións e empresas, pasando por asociacións culturais, centros de investigación, artistas e público en xeral.
- Vincular a forma de improvisación galega con formas de improvisación doutras sociedades, con especial interés por Portugal, Brasil, País Vasco, Cataluña e Cuba.
- Fomentar por esta vía un clima de Centro que favoreza a participación de todo o alumnado e favoreza o proceso de aprendizaxe.
- Promover a participación das familias e de sectores sociais locais e doutros ámbitos en actividades xestionadas polo alumnado.

Así mesmo, a materia de Regueifa e improvisación oral en verso responde a un dos obxectivos centrais do Currículo do DECRETO 86/2015: **“Potenciarase o desenvolvemento da competencia de comunicación lingüística”**.

Tamén queremos destacar a importancia que teñen os **elementos transversais** na realización teórica e aplicación práctica desta nova materia, descritos no artigo 4 do DECRETO 86/2015, especialmente os detallados no punto 1: expresión oral, emprendemento, e educación cívica; no punto 2: igualdade efectiva entre homes e mulleres, xunto a valores de igualdade e non discriminación, liberdade, xustiza, paz e dereitos humanos; e o punto 3: fomentar a participación en actividades...

Por outro lado, queremos destacar que este proxecto nace en relación co artigo 5, **Autonomía dos centros docentes**, así como da **colaboración entre dous centros –IES de Vila de Cruces e IES de Baio- que vimos traballando en proxectos de innovación desde hai varios anos** e materializamos con esta proposta de materia un importante paso na planificación educativa no noso sistema escolar, froito dun proceso de investigación e desenvolvemento dunha pegadoxia propia xerada no **Proxecto Regueifesta** que, alén do obxectivo de dinamización e normalización lingüística e musical, ten como finalidade a materialización dun marco didáctico innovador, **un novo modelo de pedagogía experimental**.

4.- Contidos

Enténdense por **Contidos** o conxunto de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa, e á adquisición de competencias.

4.1.- Secuenciación de contidos

Estrutúrase esta materia en cinco bloques: "Comunicación musical", "Historia da improvisación oral en verso", "Comunicación lingüística, poética e retórica", "Comunicación escénica e performance" e "Creatividade e xestión sociocultural".

BLOQUE 1. Comunicación musical (5 sesións)

1. Investigar e valorar as posibilidades do son.
2. Traballar con pezas de recollidas de campo e realizar recollidas de campo propias.
3. Analizar as diversas formas musicais da improvisación oral en verso que traballemos na aula.
4. Coñecer a música aplicada á improvisación oral en verso da nosa cultura e doutras culturas.
5. Practicar a regueifa de xeito activo explorando as posibilidades sonoras e expresivas da voz
6. Identificar o corpo como instrumento.
7. Gravar e rexistrar as interpretacións propias para a súa valoración e difusión.

BLOQUE 2: Historia da improvisación oral en verso (6 sesións)

1. Explicar a historia e actualidade da improvisación oral en verso en Galicia.
2. Explicar a importancia de improvisación na historia do ser humano, desde un punto de vista antropolóxico e sociolóxico, en relación coa historia e a actual era da información.
3. Coñecer a historia e actualidade da improvisación oral en verso no resto do mundo: País Vasco, Sudamérica, Portugal, Cataluña e outros territorios.
4. Participar no desenvolvemento educativo e sociocultural da regueifa como protagonistas dun movemento social.

BLOQUE 3: Comunicación lingüística, poética e retórica (11 sesións)

1. Explicar os principios da comunicación lingüística e sociolingüística da regueifa: texto e contexto, elementos da comunicación.
2. Coñecer os recursos literarios do xénero: morfoloxías poéticas, recursos estilísticos, convencións da tradición, retórica, innovacións actuais...
3. Demostrar a capacidade para improvisar textos orais en verso.
4. Desenvolver, a través dos textos orais, a capacidade analítica, crítica e de creación cultural.

BLOQUE 4: Comunicación escénica e performance (6 sesións)

1. Coñecer os elementos non verbais da regueifa como proceso comunicativo en interacción cun público.

2. Demostrar seguridade persoal diante do momento da improvisación pública, através da adquisición de técnica , experiencia e autoestima.
3. Comprender a importancia do público na creación da regueifa.

BLOQUE 5: Creatividade e xestión sociocultural (8 sesións)

1. Consideración dos valores culturais.
2. Implicación no proceso de socialización da regueifa con outros axentes locais.
3. Participación no movemento sociocultural de revitalización da Regueifa.
4. Innovación e creación colectiva.
5. Ferramentas dixitais para a creación horizontal.
6. Dinamización e divulgación cultural na rede através das novas tecnoloxías da comunicación.

5.- Avaliación

5.1.- Temporalización

A presente materia impartirase en períodos lectivos de 1 hora semanal, polo que a duración total da materia será de aproximadamente de 36 horas. Esas horas distribuiranse entre as diferentes unidades didácticas.

5.2.- Mínimos esixibles para superar a materia

Na presente programación deberemos indicar os mínimos esixibles ó alumnado necesarios para a avaliación positiva da materia. Así, estableceranse os seguintes mínimos, con carácter xeral. (En documento adxunto fechando esta programación engádese a táboa cos estándares mínimos desta materia)

Mínimos esixibles

1. Saber expresarse musicalmente, segundo a formación aprendida, na interpretación dunha improvisación oral en verso cantada.
2. Coñecer con carácter xeral a historia da improvisación oral en verso na Galiza e noutros puntos do planeta, así como a situación actual na nosa sociedade.
3. Saber improvisar en verso segundo a formación aprendida.
4. Desenvolver capacidades e destrezas musicais e lingüísticas orais improvisadas, e habilidades non verbais, xestuais e mímicas que aumenten o acervo expresivo e o repertorio comunicativo.

5. Participar en regueifas con público onde se valoren as destrezas e as habilidades adquiridas.
6. Integrarse en dinámicas de grupo creativas que fomenten un comportamento social, solidario, tolerante, responsábel e asertivo que lle axude a superar inhibicións, medos e obstáculos comunicativos.
7. Participar no movemento sociocultural da regueifa desde o ámbito escolar, formando parte dunha comunidade sociocultural, desde a propia individualidade. Participar en proxectos de autoxestión e traballo colectivo.

5.3.- Estándares de aprendizaxe, procedementos e instrumentos de avaliación

Para avaliar a materia de “Regueifa e improvisación oral en verso” temos presente a concepción da canción improvisada como actividade primordialmente comunicativa.

A avaliación será continua e terá en conta o progreso do alumnado, de forma individualizada, valorando especialmente a capacidade de adaptarse a distintos contextos, rexistros e tipoloxías de discursos.

Por outra banda, no proceso é interesante que tamén se involucre o alumnado (autoavaliación, coavaliación, avaliacións colectivas) como forma de regulación, conscienciación e progreso da propia aprendizaxe.

En documento adxunto fechando esta programación engádese a táboa cos estándares mínimos desta materia.

Que se avalía? Estándares de aprendizaxe	Como se avalía? Procedementos e instrumentos
---	---

<p>Comunicación musical</p> <p>Estándares RIOVB1.1.1, RIOVB1.1.2, RIOVB1.2.1, RIOVB1.2.2, RIOVB1.3.1, RIOVB1.3.2, RIOVB1.3.3, RIOVB1.3.4 RIOVB1.3.5, RIOVB1.4.1. RIOVB1.4.2. RIOVB1.5.1, RIOVB1.5.2</p>	<p>Observación diaria e rexistro</p> <p>Prácticas orais planificadas</p> <p>Proba de improvisación cantada en verso (Rúbrica)</p>
<p>Historia e actualidade do repentismo</p> <p>Estándares RIOVB2.1, RIOVB2.3, RIOVB2.3, RIOVB2.4, RIOVB2.5, RIOVB2.6</p>	<p>Revisión do caderno</p> <p>Traballos escritos (individuais ou en grupo)</p> <p>Proba escrita</p>
<p>Comunicación lingüística, poética e retórica</p> <p>Estándares RIOVB3.1.1, RIOVB3.1.2, RIOVB3.2.1, RIOVB3.2.2, RIOVB3.2.3, RIOVB3.3.1, RIOVB3.4.1,</p>	<p>Observación diaria e rexistro</p> <p>Traballos orais (individuais e en grupo)</p> <p>Proba de improvisación cantada en verso (Rúbrica)</p>
<p>Comunicación escénica e performance</p> <p>Estándares RIOVB4.1.1, RIOVB4.1.2</p>	<p>Observación diaria e rexistro</p> <p>Traballos de práctica escénica (individuais ou en grupo)</p>

	Proba de improvisación cantada en verso (Rúbrica)
Creatividade e xestión sociocultural Estándares RIOVB5.1.1., RIOVB5.2.1, RIOVB5.3.1	Observación diaria e rexistro Traballos escritos (individuais ou en grupo)
CAA	Rúbrica Observación diario e rexistro

5.4. Criterios de cualificación:

Con carácter xeral, temos que ter en consideración que esta é unha materia que ten como obxectivo central -segundo o seu currículo- o desenvolvemento da expresión oral improvisada en verso, así como o coñecemento da historia do repente e o desenvolvemento de procesos de xestión cultural e o traballo con valores. A materie desenvolve pois, fundamentalmente, a oralidade do alumnado.

Ao longo das avaliacións o alumnado desenvolverá actividades arredor da expresión oral, cunha especial atención á dimensión práctica, en diferentes dimensións: musical, lingüística, poética, comunicativa, performática, de xestión cultural...

Por iso no proceso de avaliación os instrumentos de cualificación terán en conta recursos innovadores como sistemas de gravación e arquivo de voz e/ou audiovisual.

5.5. Sistema de cualificación:

1.-Probas prácticas de avaliación dos estándares de aprendizaxe de Comunicación musical: 10 %

Avaliaranse através de observación diaria e unha proba de improvisación oral en verso ao final de cada avaliación.

2.-Unha proba-exame que avalía os estándares de aprendizaxe principais dos diferentes Bloques: 10%

Esta proba pode ser oral ou escrita e terá como obxectivo que o alumnado demostre o resultado da súa aprendizaxe.

Na proba os contidos terán o seguinte peso:

Contidos	
Comunicación musical	10%
Historia e actualidade do improviso	50%
Comunicación lingüística, poética e retórica	10%
Comunicación	10

escénica e performance	
Creatividade e xestión sociocultural	10%

3. -Unha proba práctica de improvisación oral en verso (ver rúbrica): 20%

4.- Avaliación da Competencia Aprender a aprender (ver rúbrica) : 20 %

Esta competencia é transversal en todas as dimensións da materia e, alén diso, valorámola de forma explícita através dun traballo en grupo de creatividade e xestión sociocultural consistente na organización dun evento, actividade ou intervención educativa e sociocultural.

5.- Prácticas na aula e traballo na casa: 20%

As prácticas na aula (10%) avaliaranse mediante observación e rexistro do profesorado e rúbricas. En cada práctica oral o profesorado explicará os criterios concretos de puntuación. Realizarase, como mínimo, unha práctica oral planificada (individual ou en grupo) por avaliación.

Realizarase traballos na casa, (10%), fundamentalmente práctico, que o alumnado exporá nas aulas. Avaliaranse mediante un rexistro do profesorado.

6. -Traballo de investigación individual: 20 %

Recollerase un traballo individual escrito, sonoro ou audiovisual, por avaliación relacionado con tarefas de comprensión e análise dos bloques de contido da materia.

Tamén estableceremos actividades para a autoavaliación do proceso de aprendizaxe por competencias por parte do propio alumnado.

5.6. Observacións xerais e recuperacións:

A **nota de cada avaliación** calcularase sumando as notas de cada un dos instrumentos anteriores debidamente ponderados; para obter unha cualificación positiva será necesario obter unha nota de 5 ou superior.

A **cualificación da avaliación final** obterase mediante o cálculo da media aritmética das tres avaliacións, sempre que estean todas aprobadas.

Recuperacións

Cando un alumno/a teña unha avaliación suspensa pode aprobar directamente na final sempre que a media das tres avaliacións supere os 5 puntos; se a media non chega para aprobar directamente ou cando teña suspensas dúas avaliacións deberá realizar unha ou dúas probas de recuperación, respectivamente, sobre os contidos da/s avaliación/s pendente/s. Sería necesario obter 5 puntos para considerala recuperada. Pola contra, o alumnado que non superase ningunha das tres avaliacións ao longo do curso non terá opción de recuperación en xuño e deberá presentarse á proba da convocatoria extraordinaria de setembro.

Na **convocatoria de setembro** efectuarase unha proba oral de improvisación oral, individual ou en grupo, un exame escrito con contidos dos bloques da materia e recollerase un traballo de investigación sobre a materia. A proba oral terá un valor de 6 puntos. A proba escrita e o traballo de investigación terán un valor de 2 puntos cada un. Sería necesario acadar 5 puntos para aprobar.

Contidos	
Comunicación musical	10%
Historia e actualidade do improviso	50%
Comunicación lingüística, poética e retórica	10%
Comunicación escénica e performance	10
Creatividade e xestión sociocultural	10%

5.7. Rúbricas

5.7.1. Rúbrica para avaliar unha proba de improvisación oral en verso

Elementos de avaliación:

1. Vocaliza, usa o volume e o ton de forma axeitada
2. Fai un uso adecuado da comunicación musical
3. Adapta o ton do discurso (serio, humorístico, etc) ao tema e ás circunstancias
4. Coida a linguaxe non verbal e actúa con seguridade escénica
5. É orixinal e innova. Sorprende.
6. Ten riqueza léxica.
7. A información, os temas desenvolvidos, son adecuados, coherentes e lóxicos
8. Emprega a lingua de forma correcta, coidando o seu discurso de castelanismos
9. Utiliza a linguaxe non sexista e promove valores non discriminatorios.
10. Interactúa co auditorio e/ou compañeiras e compañeiros de improviso.

Puntuación:	4	3	3	2	2	1	1	0
Volume, vocalización	Oíuselle perfectamente, con claridade e unha boa vocalización.	Nalgún caso non se oe ben		Hai dificultades para entender o que canta			Non se oe nada do seu improviso	

Comunicación musical	A súa interpretación musical é excelente.	A realización musical é satisfactoria	Presenta eivas e defectos na interpretación musical.	A súa interpretación musical é pobre e distorsionada.
Ton do discurso (humor, seriedade...)	O seu ton é moi expresivo e ten capacidade para mudar de ton expresivo e crear dinamismo durante os diferentes momentos da improvisación.	Por veces o ton non é dinámico ou adecuado.	O ton do improviso non é apropiado. Por veces é monótono.	Non ten variacións de ton. Monotonía na interpretación.
Linguaxe non verbal e seguridade escénica	Desenvólvese con naturalidade diante do público. O corpo móvese con expresividade, de forma consciente e efectiva.	Ás veces, mostra inseguridade.	A súa linguaxe corporal é básica. Mostra nerviosismo.	A súa linguaxe non verbal non é eficaz.
Orixinalidade	Improvisa con creatividade e orixinalidade, sorprendendo ao público.	Ás veces sorprende con algún elemento orixinal	Moi poucas veces é orixinal na creación do discurso	Exprésase repetindo tópicos e lugares comúns

Riqueza léxica	Improvisa con riqueza de vocabulario, adecuado aos temas, e variado, especialmente nas palabras rima.	Inclúe, ás veces, vocabulario rico e variado.	O seu material de creación léxica non é moi variado. Vocabulario básico.	Pobreza de vocabulario no discurso.
Información coherente e lóxica	A información e temas sobre os que improvisa son moi adecuados ao contexto, e exprésaos con coherencia e cohesión.	Ás veces o seu discurso adecúase á situación comunicativa, mais ten erros para construír discurso coherente e adecuado.	Normalmente improvisa sen coherencia nin adecuación	O seu discurso non é coherente, adecuado nin cohesionado.
Corrección lingüística	Exprésase con corrección e calidade de lingua.	No seu discurso aparecen incorreccións que crean ruído e empobrecen o improviso.	Improvisa con castelanismos e outros desvíos da norma.	Improvisa continuamente con castelanismos, vulgarismos e outros desvíos da norma (hiperenxebrismo)
Valores non discriminatorios	Improvisa con linguaxe non sexista e desenvolve expresións e ideas	Emprega, de vez en cando, a linguaxe non sexista. Ás veces inclúe a defensa	Utiliza a linguaxe non sexista de forma pouco habitual, así como expresións en	A súa linguaxe é sexista e discriminatoria: racismo, homofobia,

	con valores contra as discriminacións sociais.	de valores non discriminatorios.	defensa da xustiza social e contra os prexuizos sociais.	clasismo, etc.
Interacción co público e compañeiras/os	Interactúa activamente co público e compañeiras de improviso de forma natural e expresiva, aproveitando o feedback para enriquecer a comunicación.	Às veces establece interacción directa co público e compañeiras de regueifa.	Improvisa tendo pouco contacto, básico, co público e compañeiras/os de regueifa.	Nunca interactúa directamente co público. Fica isolado/a no escenario sen aproveitar o feedback.

5.7.2. Rúbrica para avaliar a competencia Aprender a aprender

Competencia para aprender a aprender (CC) 1º da ESO			
Proceso	Estándares prioritarios	Rúbrica do nivel de logro	

		Excelente (2,5-3 puntos)	Satisfactorio (2-1,5 puntos)	Básico (1,5-0.75 puntos)	Escaso (0.75-0 puntos)
Valoración da xestión do traballo individual e colectivo para desenvolver proxectos.	2º RIOV. B5.1.1. Participa activamente na planificación e xestión dun encontro de regueifa.	Participa sempre de forma activa, planificando e xestionando, individualmente e en grupo ,o proceso de organización dun encontro público de improvisación oral en verso.	Na organización dun encontro de regueifa, participa de forma satisfactoria, tanto a nivel individual como no traballo en grupo. Elabora e participa adecuadamente na difusión, através das TIC; dos materiais sobre regueifa e improvisación oral en verso.	Participa, cunha intensidade básica, na organización dun encontro público de regueifa Elabora e difunde os materiais da regueifa, através das TIC, de vez en cando.	Non participa activamente na organización dun encontro de regueifa. Non elabora nunca ou case nunca material sobre regueifa através das TIC, nin os difunde.
Participación no proceso de aprendizaxe organizando procesos cooperativos, de forma persoal e/ou en grupo, con creatividade. (2,5 puntos)	2º RIOV. B2.5.1. Elabora organiza e difunde o material elaborado sobre regueifa através das TIC. 2º RIOV. B2.1.2. Valora o patrimonio inmaterial como elemento de desenvolvemento sociocultural.	Elabora e difunde material sobre regueifa através das TIC, sempre que é necesario, con autonomía e excelente calidade comunicativa. Ten en grande valor o patrimonio inmaterial así como a súa función persoal na transmisión	Elabora e participa adecuadamente na difusión, através das TIC; dos materiais sobre regueifa e improvisación oral en verso. Valora de forma satisfactoria o patrimonio inmaterial así como a súa función como axente de transmisión da regueifa. Asume, de forma satisfactoria, os	Con carácter xeral, non valora, á que nos aspectos máis básicos, o patrimonio inmaterial, e a súa función como axente transmisor da regueifa. Asume algúns dos principios éticos do movemento da regueifa, de vez en cando: humor, non competitividade, xustiza social, etc.	Non valora nunca ou case nunca a importancia do patrimonio inmaterial nin comprende a importancia da súa función na transmisión e socialización da improvisación oral en verso. Non participa dos valores do movemento educativo e social da regueifa: humor, xustiza social, non competitividade, etc.

	<p>2º RIOV. B5.2.1. Comprende que forma parte do proceso de transmisión da regueifa.</p>	<p>sociocultural da improvisación oral en verso. Sempre gusta de coñecer e incorporar os valores éticos do movemento social da improvisación en verso: colaboración mutua, resolución de conflitos de forma non violenta, defensa da xustiza social, humor, non competitividade, movemento colectivo cooperativo...</p>	<p>valores éticos da improvisación oral en verso que caracterizan o movemento na Galiza, especialmente o humor, a non competitividade, ou a defensa da xustiza social contra as discriminacións.</p>		
<p>Adquisición e asimilación de novos coñecementos.</p>	<p>2º RIOV. B1.3.2. escoitar e reproducir melodías novas.</p>	<p>Sempre gusta de escoitar e reproducir novas melodías.</p>	<p>Habitualmente gusta de ouvir e reproducir novas melodías.</p>	<p>Habitualmente non mostra moito interese por ouvir e aprender novas melodías.</p>	<p>Nunca ou case nunca mostra interese por escoitar e reproducir novas melodías.</p>

(2,5 puntos)	<p>2º RIOV. B3.3.1. Elabora os seus textos orais improvisados aplicando as características e recursos poéticos propios da regueifa.</p> <p>2º RIOV. B3.2.2. Aplica a linguaxe non sexista nin discriminatoria na improvisación oral.</p>	<p>Cando elabora as súas improvisacións, sempre o fai aplicando as características adecuadas, de forma excelente.</p> <p>Incorpora sempre, de forma activa e con naturalidade, a linguaxe non sexista, tanto no seu discurso improvisado en verso, como nos textos orais nas aulas, así como valores proactivos contra a discriminación sexual.</p>	<p>Elabora as súas improvisacións en verso de forma correcta e adecuada, segundo as características do repentismo.</p> <p>Incorpora, de forma satisfactoria, a linguaxe non sexista e valores contra a violencia contra as mulleres.</p>	<p>Elabora as súas improvisacións con defectos e incorreccións, a respecto das características propias da regueifa e a improvisación oral en verso.</p> <p>Incorpora de forma pouco habitual a linguaxe non sexista, así como valores contrarios á violencia contra as mulleres.</p>	<p>Nunca ou case nunca improvisa en verso de forma correcta, segundo os recursos poéticos e comunicativos propios do repentismo.</p> <p>Utiliza linguaxe sexista e expresa valores de discriminación contra as mulleres.</p>
çAdquisición de destrezas de autorregulación	<p>2º RIOV. B1.3.3. Canta dun xeito</p>	<p>Sempre que canta, faino dun xeito seguro e</p>	<p>Con carácter xeral, canta de forma satisfactoria,</p>	<p>Mostra pouco interese por mellorar o seu canto e experimentar as</p>	<p>Canta de xeito inseguro e non procura destrezas para adquirir seguridade.</p>

<p>e control (estratexias de planificación, revisión e avaliación, así como autocontrol das emocións) e a confianza persoal.</p> <p>(2,5 puntos)</p>	<p>seguro e sen vergoña explorando as posibilidades sonoras e expresivas da voz.</p> <p>2º RIOV. B3.2.2. Recoñece as emocións negativas (medo escénico, inseguridade, etc) como unha manifestación natural da exposición perante o público.</p> <p>2º RIOV. B3.2.3. Participa nunha regueifa procurando manifestar</p>	<p>experimentando na procura de mellorar as posibilidades sonoras e expresivas da súa voz.</p> <p>Sempre que se dirixe ao público, adoita mostrar seguridade e confianza, controla as emocións e emprega axeitadamente a linguaxe non verbal.</p> <p>Ao regueifar en público, sempre goza e faino mostrando de forma natural a súa propia identidade persoal como improvisador/a.</p> <p>Valora a oportunidade de ter público.</p>	<p>procurando mellorar as súas habilidades.</p> <p>Habitualmente canta con seguridade e confianza, e utiliza a linguaxe non verbal de forma satisfactoria</p> <p>Habitualmente mostra seguridade ao regueifar en público, valorando a oportunidade de ter público.</p> <p>Habitualmente exerce a crítica sobre a súa propia improvisación e autoavalíase, para</p>	<p>posibilidades da súa voz.</p> <p>Adquire, de forma básica, destrezas de autorregulación e control das emocións, á hora de improvisar diante do público.</p> <p>Regueifa con certo nerviosismo, mostrándose por veces con inseguridade, diante do público.</p> <p>Ocupa o espazo con pouca naturalidade, e só procura solucións de forma oi b</p>	<p>Non procura mellorar as posibilidades expresivas da súa voz.</p> <p>Non adquire destrezas de autorregulación e control das emocións.</p> <p>Diante do público, móstrase sen habilidades de autocontrol: con nerviosismo, falta de seguridade...</p> <p>Non valora a oportunidade de ter público.</p> <p>Ocupa o espazo sen naturalidade.</p>
--	--	--	--	---	---

	<p>confianza, seguridade e serenidade para gozar da oportunidade de presentar a súa improvisación perante un auditorio.</p> <p>2º RIOV. B4.1.1. Ocupa o espazo con naturalidade e personalidade.</p>	<p>Para ocupar o espazo con naturalidade, sempre avalía e se autoavalía nas producións improvisadas, desde a comunicación musical, a verbal e non verbal até os elementos emocionais, e case sempre propón solucións.</p>	<p>mellorar as súas habilidades.</p>		
<p>Motivación para aprender, conciencia desta necesidade de aprender e confianza nas propias posibilidades.</p> <p>(2,5 puntos)</p>	<p>2º RIOV. B1.3.1. Participa activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación.</p> <p>2º RIOV B1.3.2.. Goza da audición</p>	<p>Sempre participa de forma activa, con confianza nas propias posibilidades e vontade de aprender, nas actividades propostas.</p> <p>Goza de forma extraordinaria da dimensión musical da improvisación</p>	<p>Participa satisfactoriamente das actividades propostas, ten motivación para aprender.</p> <p>Gosta de ouvir e reproducir músicas variadas e crea novas melodías.</p>	<p>Ten un nivel de motivación básico.</p> <p>Escoita e reproduce músicas con carácter básico a maior parte das veces. Ás veces crea melodías propias.</p>	<p>Nunca ou case nunca desenvolve motivación para aprender. Non sente como unha necesidade ter unha actitude proactiva.</p> <p>Manifesta desagrado e actitude negativa ante as interpretacións musicais.</p>

	<p>activa e comentada da diversidade musical</p> <p>2ºRIOV 1.3.4. Escoita e reproduce melodías novas.</p> <p>2ºRIOV 1.3.5. Crea novas melodías propais con identidade.</p>	<p>oral en verso, ao ouvir e aprender novas melodías e ao crear as súas propias melodías.</p>			
--	--	---	--	--	--

6.- Metodoloxía didáctica

Enténdese por **Metodoloxía didáctica** o conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas polo profesorado, de xeito consciente e reflexivo, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos suscitados.

A nosa práctica educativa indica que unha gran parte do alumnado precisa de estratexias cognitivas novas pero que, á vez, está saturado de propostas TIC das que é axente pasivo, o que lle fai perder atención e capacidade de percepción.

A nosa filosofía é que debe ser o propio alumnado quen cree e difunda os contidos que se tratan: o propio proceso de traballo enriquece enormemente a formación polo seu poder motivador.

A nosa metodoloxía intentará aproveitar os aspectos máis lúdicos do proceso de aprendizaxe, relacionando este proceso con dinámicas da animación sociocultural para a creación de ambientes proactivos de traballo. Traballaremos especialmente unha metodoloxía para a creación e dinamización do grupo con actividades baseadas en aspectos actitudinais, motivacionais e de desenvolvemento da identidade persoal e grupal.

Por outra parte, o interese do alumnado por novas metodoloxías didácticas e a súa sensibilidade estética deben acompañarse dos coñecementos para establecer un criterio propio, o que nos leva a formarnos continuamente nas ferramentas e conceptos que permiten xerar esas novas situacións de aprendizaxe.

Outro obxectivo é traballar a metodoloxía de proxectos ou *design thinking*: expoñemos un problema e buscamos información sobre el; os/as rapaces/as propoñen diferentes solucións debidamente argumentadas e as conclusións plásmanse en produtos audiovisuais ou TIC.

Porque o traballo con oralidade no século XXI está directamente relacionado coa expresión audiovisual e a comunicación, socialización e relación através rede social.

Utilizaranse técnicas de exposición, participación e aprendizaxe por parte do alumnado con dinámicas que consistirán en:

- Exposición por parte do profesorado.
- Actividades individuais e en grupo desenvolvidas na propia aula.
- Debate sobre as actividades desenvolvidas en grupo na aula.

- Probas prácticas individuais e en grupo e realización de Proxectos para o seguimento do grao de consecución dos contidos e competencias do alumnado.
- Probas de improvisación graduais en relación coa adquisición de técnicas de comunicación propias do xénero.

7.- Materiais e recursos didácticos

Os **recursos didácticos** son os soportes materiais nos que se presentan os contidos e sobre os que se realizan as distintas actividades. O feito de empregar medios didácticos na ensinanza ten unha dobre finalidade:

- Mellorar o proceso ensino-aprendizaxe.
- Crear un ambiente no que o profesorado e o alumnado poidan exercer interacción mutua, derivándose deste clima totalmente humanizado a mellora dos resultados educativos. Os recursos didácticos pódense clasificar en dúas categorías:
  - **Materiais curriculares:** Son recursos relacionados co currículo, por exemplo, o deseño curricular base, unidades de traballo, a guía do profesor, guía do alumno, etc.
  - **Recursos materiais:** Son recursos de axuda para facilitar as actividades propias do proceso de ensinanza-aprendizaxe. Entre os numerosos recursos materiais, destacamos os impresos, os audiovisuais e os informáticos.

A posibilidade xeneralizada de dispoñer hoxe en día de acceso a Internet e ao teléfono móbil na aula permite o acceso a unha grande cantidade de información entre a que se inclúe videos, tutoriais, manuais técnicos...

Así pois, na presente programación optaremos por empregar materiais e recursos en rede (a través da aula virtual do Centro) para que o alumnado poda participar e construír de xeito directo o seu propio entorno cognitivo.

Vai ter especial importancia nesta materia os materiais e recursos didácticos elaborados polo propio alumnado con procesos de traballo de campo, investigación e elaboración de guías e manuais sobre diferentes elementos da improvisación oral. Tamén traballaremos con dispositivos e aplicacións de telefonía móbil (coa pertinente autorización familiar), e con tecnoloxía para a gravación de voz e audiovisual.

Unha parte importante desta materia se dimensiona coa utilización da rede social e para iso traballaremos na divulgación do traballo realizado ou recollido através de internet.

8.- Avaliación do proceso do ensino e a práctica docente.

O mellor indicador do proceso do ensino e a práctica docente é a nota reflectida en cada trimestre, pois nela van incluídos os diferentes baremos que consideramos que deben ser avaliados.

Tamén se terá en conta a actitude cara á materia, a atención e participación na clase, a realización das tarefas encomendadas diariamente, así como os resultados obtidos nos diferentes exames e recuperacións.

A efectos de recibir información do propio alumnado acerca do desempeño do noso traballo, ao final de cada avaliación pediráselle que fagan unha avaliación do noso labor como docentes, anónimo e xustificado, pois non debemos olvidar que a información que eles nos proporcionen pode ser moi valiosa.

A práctica docente verase reflectida tamén nos resultados obtidos nas diferentes probas internas levadas a cabo no Instituto e nas externas, entendendo por estas últimas as que se poidan facer de acordo coa nova lei. Os resultados do alumnado na Selectividade proporcionarán tamén información acerca da efectividade do exercicio docente.

9.- Procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios (ESO)

Este apartado non resulta pertinente na materia que estamos tratando, a saber, Regueifa e improvisación oral en verso, pois é de libre configuración e só cursada no primeiro ou no segundo curso da ESO.

10.- Avaliación inicial

Realízase ao comezo das actividades para poñer de manifesto as capacidades, coñecementos e actitudes previas do alumnado. Isto permite coñecer o punto de partida a partir do cal valorar o seu progreso.

Dese xeito, ó comezo do curso realizarase un cuestionario individual e unha proba oral individualizada para coñecer os coñecementos previos do alumnado e detectar posibles problemas.

Por outra banda, o seguimento do alumno e do seu traballo no día a día permitirá localizar alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, aplicando nese caso as medidas necesarias seguindo en todo caso o Plan Xeral de atención á Diversidade.

10.1.- Medidas individuais ou colectivas a adoptar en función dos resultados

En base aos resultados obtidos na avaliación inicial tomaranse as medidas oportunas, tanto no plano individual como no grupal, no intento de adaptar a programación da clase á heteroxeneidade do grupo e as capacidades individuais tamén.

11.- Medidas de atención á diversidade

En relación ó alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, o Decreto 86/2015 do 25 de Xuño establece no seu Artigo 7 que:

“Para o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar, estableceranse as medidas curriculares e organizativas necesarias co fin de que poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidas en cada etapa para todo o alumnado. Entre estas medidas estableceranse aquelas que garantan que as condicións de realización das avaliacións se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.”

En cumprimento do anterior, na presenta materia adoptaranse as seguintes medidas preventivas para a detección de necesidades atendendo aos distintos ritmos de aprendizaxe:

- Avaliación inicial.
- Análise dos traballos realizados polos alumnos.
- Actividades iniciais sobre meta-aprendizaxe: explicación de métodos de traballo das unidades didácticas, destrezas básicas para estudalas e procedemento de control sobre a propia aprendizaxe.

E, en caso necesario, tomaranse as seguintes medidas ordinarias:

- Actividades de reforzo que fundamenten futuras aprendizaxes significativas e van dirixidas a aqueles estudantes que teñen lagoas en aspectos básicos.

12.- Elementos transversais

En relación ós elementos transversais, o Decreto 86/2015 do 25 de Xuño establece no seu Artigo 4 que:

“A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as materias, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa.”

E, no apartado 3 do mesmo punto:

“A consellería con competencias en materia de educación fomentará as medidas para que o alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.”

Para nós é sumamente importante o traballo con valores sociais actuais, tamén sinalados no Deceto 86/2015, pois o noso alumnado pode modernizar os valores da regueifa, -un xénero tradicionalmente sexista e por veces discriminatorio-, por exemplo, con actitudes proactivas e de xustiza social destacadas no Decreto: “igualdade efectiva entre homes e mulleres, non discriminación, liberdade, xustiza, paz e dereitos humanos”.

As propias características da materia desenvolvida na presente programación están orientadas a potenciar os puntos expostos nos apartados anteriores e nos demais apartados do Artigo 4 do Decreto, sendo a expresión oral un elemento esencial para a superación da materia.

13.- Actividades Complementarias e Extraescolares

Presentación do Proxecto Regueifesta en Compostela / Baio Novembro (Biblioteca Anxo Casal)

Certame de Regueifas de Baio - Vila de Cruces. Auditorio Anxo Casal. Decembro.

Encontro Interxeracional de Baio.

Certame Escolar de Regueifas de Valadares / Vigo Abril

Experiencia de intercambio con Portugal e Euskal Herria. Proxecto ERASMUS PLUS na Ilha de Madeira: regueifas, bertsos e cantares de desafío. Maio.

Proxecto Regueifesta/Regueibertso: intercambio con alumnado vasco de Igorre/Arratia e o alunado de Madeira.

- Excursión a Compostela Maio para a Regueifesta.
- Excursión a Barcelona para coñecer ao alumnado que fai glosa.

É posíbel que ao longo do curso poidamos recibir algún convite de administracións e asociacións para algunha actividade sobre regueifas, polo que se realizarán outras actividades extraescolares que xurdan, con carácter extraordinario, de forma imprevista: recollida de premios, convites, etc, que reforcen os obxectivos educativos do noso alumnado, procurando non alterar nestes casos a programación xeral do noso Instituto.

14.- Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación

Periodicamente farase un seguimento da programación didáctica e das modificacións oportunas, que se reflectirá na memoria final. Farase especial fincapé nos procesos de ensinanza aprendizaxe e adecuarase a actuación docente e os recursos metodolóxicos cando sexa preciso.

O profesorado que teña alumnado con materias pendentes será o encargado de realizar actividades de reforzo e de avaliación de acordo cos procedementos que se indican nesta programación; estas actividades desenvolveranse no tempo libre, tanto do alumnado coma do profesorado e consistirán en interpretacións musicais, lectura ou traballos de investigación etc. Deste xeito o alumnado pode ir superando parte do currículo con este tipo de actividades.

Non obstante, cando o resultado da avaliación continua nos casos anteriormente citados sexa negativo, este alumnado poderá realizar unha proba no mes de maio e outra en setembro que versará sobre os contidos mínimos indicados en cada caso.

O alumnado ao que non se lle imparta a materia por recuperar do curso correspondente no que está matriculado e ten pendente a do curso anterior, será tutelado periodicamente ao longo do curso pola Xefa de Departamento que é á que lle corresponde avalialo.

A programación estará exposta ao alumnado na páxina web do centro. Será revisada durante todo o curso e en cada reunión do departamento se farán propostas de mellora co fin de realizar as modificacións necesarias. A revisión, a avaliación e a modificación da programación serán recollidas na memoria de fin de curso do departamento.

No desenvolvemento da materia tentarase cumprir o indicado nos diferentes Plans do Centro e contribuír ós mesmos se é posible.

En particular, para as actividades complementarias e extraescolares seguiranse as indicacións marcadas polo Plan Xeral de Actividades Complementarias e Extraescolares, as cales axudarán á organización e realización das mesmas.

Por outra banda, para a detección e atención de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo seguiranse as pautas marcadas polo Plan Xeral de atención á Diversidade.